

Milé čtenářky a milí čtenáři, toto číslo *Slova a smyslu* zcela jistě nedržíte v ruce. Z jednoduchého důvodu: číslo 42 je totiž první, které vychází pouze v elektronické formě. Důvodem je kombinace faktorů, od širších trendů v současném publikování akademických časopisů po aspekty ryze pragmatické, související s podfinancovaností českého vysokého školství. Ačkoli tedy časopis ve fyzické formě už nevyjde, celá redakce bude usilovat o to, aby i nadále zůstal plnoprávným periodikem s bohatou škálou rubrik a s individuálním profilem, a nestal se konvolutem článků ke stažení. Z našeho, redakčního pohledu se příliš nemění; zejména ti ze čtenářů, kteří byli zvyklí na tradiční médium a preferovali ho, změnu patrně pocítí. Redakce se každopádně dál bude snažit přinášet kvalitní obsah a zajímavou skladbu příspěvků.

Rubriku **Studie a skici** tentokrát otevírá příspěvek Ondřeje Skovajsy o „mnemopoetice“ a symbolice lidové písně. Studie tedy na zvoleném korpusu sleduje, jak se do textu písně otiskuje nutnost jejího orálního tradování. Autor vedle klasiky Waltera J. Onga navazuje třeba na novější výzkumy Hauna Saussyho a jeho zájem se posléze přesouvá k poetice a symbolice písňových incipitů. Ve druhém příspěvku předkládá Michal Topor první důkladnou studii k pozapomenutému románu Roberta Saudka *Diplomati*, který vyšel nejprve v roce 1921 německy v Mnichově a téhož roku česky; záhy vznikl také překlad holandský. Saudkův román představuje pozoruhodný modernistický text, kolísající mezi avantgardními vyprávěcími technikami a napínavým příběhem zapojujícím grafologickou charakterologii. Publicističnosti Saudkova románu si všimla už dobová kritika, jejíž názor na dílo nebyl zdaleka jednotný. Ve třetí studii mladí badatelé Filip Novák, Klára Krásenská a Ondřej Pavlík kognitivnělingvisticky čtou prostorové metafory v monumentální básni Jana Zahradníčka *Znamení moci*. Následuje článek Jakuba Říhy věnovaný novému textovému pramenu dalšího stěžejního opusu české moderní poezie, Kolářovy sbírky *Prométheova játra*. Říha přináší nová textologická zjištění, která se stanou podstatným pramenem připravované kritické hybridní edice textu. S novým archivním materiálem pracuje také autorka další studie Hana Kosáková, která pro poznání okolností vzniku *Českého snáře* Ludvíka Vaculíka využila korespondenci autora s jeho přítelkyní Helenou Bukovanskou z inkriminovaného období let 1979 a 1980; celkem se jedná o 68 Vaculíkových dopisů. Ve studii se však setkáme i s dalšími korespondenty. Tento epistolární materiál je přitom využit vůbec poprvé. Rubriku uzavírá práce Andrey Králíkové a Jany Markové, které se rozhodly reflektovat dvojí čtení téhož textu ve vzdělávacím

kontextu: v prvním případě jde o interpretaci v rámci semináře pro rodilé mluvčí zaměřeného na poetiku literárního textu, ve druhém o jeho využití ve výuce cizího jazyka. Četbu v obou případech představuje kratičká povídka Jiřího Kratochvila *Z Prahy do Brna* (2007).

Dvě **Retrospektivy** se vážou ke dvěma důležitým, a v jistém smyslu vlastně protikladným příležitostem. V prvním případě se jedná o událost, která redakci *Slova a smyslu* působí velké potěšení: v dubnu tohoto roku totiž oslavil sedmdesátiny náš dlouholetý kolega, skvělý bohemista, germanista a badatel v oblasti židovských studií profesor Jiří Holý. Jeho přátelé a spolupracovníci připravili sérii zdravic a také vydatný rozhovor. Gratulujeme! Druhá příležitost je neméně významná, ale bohužel neradostná: na konci loňského roku zemřel jeden z nejpozoruhodnějších zahraničních bohemistů profesor Robert B. Pynsent. Tento jedinečný znalec české literatury přinášel neotřelý ostrovní pohled na řadu autorů a fenoménů, od starší literatury přes literární dekadenci po český fašismus a některé české autorky. Jsme vděční, že na něj v tomto čísle vzpomíná jeden z jeho nejbližších přátel a spolupracovníků, jeho žák z University College London, který svou editorskou a překladatelskou prací už řadu desetiletí kultivuje česko-anglickou akademickou výměnu, Derek Paton. Jeho obsáhlou vzpomínku pak doplňuje překlad dosud nepublikované studie Roberta B. Pynsenta, který připravil další z okruhu jemu blízkých spolupracovníků Jan Pospíšil.

Rubriku **Kritické rozhledy** tentokrát otevírá Veronika Faktorová reflexí knihy Dalibora Dobiáše, Aleny Jakubcové, Václava Petrboka, Ondřeje Podavky, Sarah Seidel a Václava Smyčky *Počátky literární kritiky v českých zemích (1770–1805)*. Literatuře 19. století jsou věnovány i dvě následující recenze: inovativní publikaci Alice Jedličkové a kolektivu *Narativní způsoby v české próze 19. století* posoudil Václav Vaněk a knize Zuzany Urvákové *Tajemství úspěchu. Německojazyčná knižnice Album nakladatele Ignáce Leopolda Kobra v širších literárních souvislostech* věnoval pozornost Ladislav Futtera. Václav Maidl ve své dvojrecenzi píše o saudkovských svazcích: Lucie Merhautová, Michal Topor (eds.): *Nalezen v překladu. Emil Saudek (1876–1941)* a Lucie Merhautová, Václav Petrbok, Michal Topor (eds.): *Emil Saudek (1876–1941). Ein Übersetzer und Kulturvermittler zwischen Metropole und Provinz*. Ke studii Anny Veliké *K dějinám studia lidové pohádky. Na příkladu českých zemí, Slovenska, Německa a Rakouska* se vyjádřil Pavel Šidák. Poslední z recenzí, od Romana Kandy, je věnována objemnému svazku Karel Teige: *Deníky 1912–1925*, připravenému Janem Wiendlem a Terezou Sudzinovou. Závěrečným příspěvkem rubriky je zpráva o konferenci *Displacements: Women's Transnational Trajectories & Artistic Experiences of Emancipation in Central Europe*, kterou napsala Magdalena Eriksröd-Burger.

Překladovou rubriku, která dvačtyřicáté a první výhradně elektronické číslo *Slova a smyslu* uzavírá, připravil Lukáš Holeček, který přeložil studii významného polského literárního teoretika Ryszarda Nycze *Moderní literatura a zkušenost* a doprovodil ji obsáhlým úvodem.

Red.

Dear readers, this is one issue of *Slovo a smysl* that, in all certainty, you are not holding in your hands. For a simple reason: issue 42 is the first issue to be published only in electronic format. This is due to a combination of factors ranging from broader trends in contemporary academic journal publishing to purely pragmatic aspects related to the underfunding of Czech universities. Although the journal will no longer be published in physical form, the entire editorial team will strive nonetheless to ensure that it remains a fully-fledged periodical with a rich range of sections and individual profile, and not simply a downloadable collection of articles. From the editorial point of view not much has changed, though undoubtedly those readers who were used to and preferred the traditional medium will notice the change. In any case, we the editorial team will do our utmost to continue delivering quality content and an interesting mix of contributions.

The ***Studies and Sketches*** section opens this time with Ondřej Skovajsa's contribution on 'mnemopoetics' and the symbolism of folk song. Based on a selected corpus, the study examines how the oral tradition is necessarily imprinted in the song text. In addition to the classics of Walter J. Ong, the author draws on the more recent research of Haun Saussy, before shifting to the poetics and symbolism of song incipits. In the second contribution, Michal Topor presents the first in-depth study of Robert Saudek's rather forgotten novel *The Diplomats*, which was first published in a 1921 German edition in Munich and the same year in Czech; a Dutch translation was published not long after that. Saudek's novel is a remarkable modernist text, oscillating between avant-garde narrative techniques and a suspense story involving graphological characterology. The journalistic nature of Saudek's novel was already noted by critics of its time, whose opinion of the work was far from unanimous. In the third study, young scholars Filip Novák, Klára Krásenská, and Ondřej Pavlík present a cognitive-linguistic reading of the spatial metaphors in Jan Zahradníček's monumental poem *The Sign of Power*. This is followed by Jakub Říha's article, which deals with a new textual source of yet another seminal opus of Czech modern poetry: Kolář's collection *Prometheus's Liver*. Říha presents new textual findings that are an essential source for the forthcoming critical hybrid edition of the text. The author of another study, Hana Kosáková, also works with new archival materials to better understand the circumstances behind the creation of

Ludvík Vaculík's *Czech Dream Book*. These materials include the author's correspondence with his lover Helena Bukovanská from the period 1979–1980 (there are 68 letters in total), and other correspondents. This is the first time this epistolary material has been used. The section concludes with an essay by Andrea Králíková and Jana Marková, who reflect on the double reading of a single text in an educational context: in the first case, the work is interpreted in the framework of a seminar for native speakers dealing with the poetics of the literary text; in the second case, in foreign language teaching. The reading in both cases is Jiří Kratochvil's short story *From Prague to Brno* (2007).

The two **Retrospectives** relate to two important, and in a sense contradictory, occasions. The first of these gives the editors of *Slovo a smysl* great pleasure: in April this year, our long-time colleague, the great scholar of Czech, German, and Jewish studies, Professor Jiří Holý, celebrated his seventieth birthday. His friends and colleagues have prepared a series of birthday wishes and a thorough interview. Congratulations! The second, no less significant, is unfortunately not a joyful occasion: at the end of last year one of the most remarkable foreign scholars in Czech literature, Professor Robert B. Pynsent, died. This unique expert on Czech literature brought an original perspective to a range of authors and phenomena, from older literature to literary decadence to Czech fascism to Czech female authors. We are grateful for the commemorative article by one of his closest friends and collaborators, Derek Paton, one of Pynsent's pupils at University College London, whose editorial and translation work has helped to cultivate Czech-English academic exchange for many decades. His extensive remembrance is complemented by a translation of a previously unpublished study by Robert B. Pynsent, prepared by another of his close associates, Jan Pospíšil.

Veronika Faktorová opens the **Critical Views** section of this issue with a reflection on the book by Dalibor Dobíáš, Alena Jakubcová, Václav Petrbok, Ondřej Podavka, Sarah Seidel, and Václav Smyčka, *Počátky literární kritiky v českých zemích (1770–1805)* ('The beginnings of literary critique in the Czech lands (1770–1805)'). The following two reviews are also devoted to 19th century literature: an innovative publication by Alice Jedličková et al., *Narativní způsoby v české próze 19. století* ('Narrative modes in Czech prose of the 19th century') is reviewed by Václav Vaněk, and Zuzana Urválková's *Tajemství úspěchu. Německojazyčná knihovna Album nakladatele Ignáce Leopolda Kobra v širších literárních souvislostech* ('The secret of success: The German-language edition Album of the publisher Ignác Leopold Kober in the wider literary context') is discussed by Ladislav Futtera. Václav Maidl, in his double review, writes about the two volumes on Robert Saudek: Lucie Merhautová and Michal Topor (eds.), *Nalezen v překladu. Emil Saudek (1876–1941)* ('Found in translation. Emil Saudek (1876–1941)'); and Lucie Merhautová, Václav Petrbok, Michal Topor (eds.), *Emil Saudek (1876–1941). Ein Übersetzer und Kulturvermittler zwischen Metropole und Provinz*. Pavel Šidák comments on Anna Veliká's study *K dějinám studia lidové pohádky. Na příkladu českých zemí, Slovenska, Německa a Rakouska* ('History of folktale studies: On the example of the Czech lands, Slovakia, Germany, and Austria'). The last review, by Roman Kanda, is devoted to the volume *Karel Teige: Deníky 1912–1925* ('Karel Teige: Diaries 1912–1925'), prepared by Jan Wiendl and Tereza Sudzinová. Finally, Magdalena Eriksröd-Burger has written a report on the conference Displace-

ments: Women's Transnational Trajectories & Artistic Experiences of Emancipation in Central Europe.

The **Translation** section, which concludes the forty-second — and first exclusively electronic — issue of *Slovo a smysl*, was prepared by Lukáš Holeček, who has translated an essay by the eminent Polish literary theorist Ryszard Nycz, *Modern Literature and Experience*, and provided a comprehensive introduction.

Red.

